

Pirma dalis

Tikroji kelionė į savęs atradimą — tai ne ieškojimas naujo, o
sugebėjimas matyti kitomis akimis.

— MARCEL PROUST

1

Iš pavargusio dangaus lyg mažos sidabrinės ašaros krito lietaus lašai. Saulė slėpėsi kažkur toli už debesų ir nepajėgė išsklaidyti žemę gaubiančio šešėlio.

Buvo kovas — nykus, tylus ir pilkas mėnuo, tačiau švelnus vėjelis jau dvelkė artėjančiu pavasariu. Medžiai, dar praėjusią savaitę stovėję nuogi ir sustingę, rodos, per vieną apniukusią naktį ūgtelėjo šešiais coliais, o saulei nušvietus šakas galėjai pamatyti iš sueižėjusios žievės besikalantį raudoną naujos gyvybės pumpurą. Netruks sužydėti už Malibu stūksančios kalvos, ir tuomet nors trumpam jos taps visų gražiausia vieta žemėje.

Ne tik augalai ir gyvūnai jautė ateinančią šilumą. Šiaurės Kalifornijos vaikai jau svajojo, kaip valgys ledus, ir nekantraudami laukė tos dienos, kai galės mėvėti trumpas kelnes. Net užkietėję miestiečiai iš stiklinių ir mūrinių daugiaaukščių, besididžiuojantys skambiais savo gyvenamosios vietos pavadinimais, kaip antai Šimtmėčio Miestas, užsukdavo į parduotuvių skyrius, prekiaujančius augalų daigais. Čia metaliniuose vežimėliuose šalia saulėje džiovintų pomidorų bei „Evian“ vandens jau galėjai pamatyti indelių su mažais pelargonijų daigeliais.

Devyniolika metų Anė Kolvater pasitikdavo pavasarį užgniauzusi kvapą, tarytum jauna mergaitė, laukianti pirmojo

šokio. Ji užsisakydavo iš tolimų kraštų gabenamų svogūnėlių ir pirkdavo rankomis dažytų keraminių indų savo mylimoms vienmetėms gėlėms.

Tačiau šį kartą viskas buvo kitaip. Suvokus, kad nuo šios dienos pastoviai jos gyvenime daug kas keisis, Anę apėmė baimė bei nenusakomas nerimas. Ji nebuvo aštrių pokyčių mėgėja ir jausdavosi saugi tik tada, kai ją supdavo šeima, o dienos tekėdavo ramia, įprasta vaga.

Žmona.

Motina.

Šie du vaidmenys geriausiai apibūdino Anę ir teikė jos gyvenimui prasmę. Ji visada buvo tokia. Ir dabar, artėjant keturiasdešimtajam gimtadieniui, neprisiminė kada nors troškusi ko nors kito. Anė ištekėjo vos tik baigusi koledžą ir tais pačiais metais pastojo. Vyras bei dukra buvo jos gyvenimo inkarai; pati dažnai pagalvodavo, kad be Bleiko ir Natalijos primintų laivą, išplaukusį jūron be kapitono ir be aiškios judėjimo krypties.

Tačiau ką daryti motinai, kai jos vienintelis vaikas palieka namus?

Anė pabandė patogiau įsitaisyti ant priekinės kadilako sėdynės. Ji nesmagiai jautėsi vilkėdama drabužiais, kuriuos šį rytą taip rūpestingai rinkosi: jūros spalvos vilnonėmis kelnėmis bei blyškiai rausva palaidine. Rengdamasi madingai, paprastai visada mokėdavo užsimaskuoti ir atrodyti tokia, kokia iš tikrųjų nebuvo. Dizainerių rūbais ir rūpestingai parinktu makiažu pabrėždavo, kad yra turtingo bei įtakingo verslininko žmona. Tik ne šiandien. Juosmenį siekiantys plaukai, sušukuoti atgal ir susukti į kuodelį taip, kaip mėgsta jos vyras ir kaip Anė visada šukuodavosi, dabar kėlė galvos skausmą.

Ji pabarbeno į atramą savo išpuoselėtų pirštų nagų galiukais ir pažvelgė į Bleiką, patogiai įsitaisiusį prie vairo. Jis atrodė

visiškai ramus, lyg būtų buvusi įprasta popietė, o ne diena, kai jų septyniolikmetė dukra išvyksta į Londoną.

Anė žinojo, jog bijoti vaikiška, bet dėl to jai nesidarė nė trupučio lengviau. Kai Natalija tėvams pasakė norinti anksčiau baigti mokslus ir paskutinį semestrą praleisti Londone, Anė didžiavosi dukters savarankiškumu. Privačių mokyklų vyresniųjų klasių moksleiviai dažnai naudodavosi galimybe išvykti kitur — patirti nuotykių, įgyti patirties, praplėsti akiračio. To Anė visada linkėjo savo dukteriai.

Pati niekad nebūtų ryžusis tokiam žingsniui — nei septyniolikos, nei dabar, jau trisdešimt devynerių. Kelionės ją visad baugino. Ji mėgo lankytis naujose vietose ir sutikti naujų žmonių, tačiau palikdama namus visad jusdavo giliai viduje slypintį nerimą.

Šią silpnybę Anė turėjo nuo mažens. Ji žinojo, kad tai vaikystėje įvykusios tragedijos padarinys, bet žinojimas baimės nesumažino. Per kiekvienas šeimos atostogas ją kankindavo košmarai — tamsūs, keisti sapnai, kuriuose matydavo save vieną, be pinigų atsidūrusią svetimoje šalyje ir nežinančią, kur eiti. Anė klajodavo svetimomis gatvėmis nerasdama kelio, ieškodama savo šeimos, kuri buvo jos saugus uostas, kol galiausiai, kūkčiodama per miegus, pabUSDavo. Tuomet stipriai prisiglausdavo prie miegančio vyro ir nurimdavo.

Anė didžiavosi, kad dukra jau savarankiška ir išdrįso viena skristi į Angliją, bet nė neįsivaizdavo, kaip sunku bus matyti ją išvykstančią. Jiedvi buvo lyg geriausias draugės nuo tada, kai Natalija išaugo iš piktos, užsidariusios, šiurkščios paauglės amžiaus. Žinoma, pasitaikė ir sunkių laikų, abi ne sykį yra įskaudinusios viena kitą, pasakydamos ką nors, ko nederėtų sakyti, tačiau visa tai tik dar labiau sustiprino jų ryšį. Jos sudarė „mergaičių“ sąjungą namuose, kuriuose buvo vienintelis vyras, dirbantis po aštuoniasdešimt valandų per savaitę ir kartais iššitas dienas pamirštantis nusišypsoti.

Anė įdėmiai žvelgė pro automobilio langą. Los Andželo centro gatvės priminė kanjoną, abiejose jo pusėse esantys daugiaaukščiai pastatai bei grafičiai ant sienų susiliejo su neoninėms šviesomis, atsispindinčiomis dulciančiame lietuje. Jie artėjo prie oro uosto.

Anė ištiesė ranką ir palietė blyškiai mėlyną sutuoktinio kašmyrinio megztinio rankovę.

— Skriskime į Londoną su Nana, padėsime jai įsikurti. Žinai...

— *Mama*, — šiurkščiai nutraukė ją Natalija, įsitaisiusi ant galinės sėdynės. — Ką tu kalbi? Man būtų *labai* gėda, jeigu judu mane lydėtumėt.

Anė atitraukė ranką ir nuo savo brangių vilnionių kelnių nupėšė mažytį pūkų kamuoliuką.

— Man tiesiog šovė į galvą. Tavo tėtis seniai yra žadėjęs nuskraidinti mane į Angliją. Pamaniau... gal dabar galėtume.

Bleikas metė į Anę žvilgsnį, kurio ji nesugebėjo perskaityti.

— Net nepamenu, kada apie tai esu kalbėjęs.

Paskui jis burbtelėjo kažką apie automobilių kamščius ir spustelėjo signalą.

— Tikriausiai nepasiilgsi Kalifornijos spūsčių, — pratarė Anė, nutraukdama nejaukią tylą.

Nuo galinės sėdynės pasigirdo Natalijos juokas.

— Tikrai ne. Selė Pritčart — atsimeni ją, mama? — išvyko į Londoną pernai. Sako, ten ne taip, kaip Kalifornijoje, kur be mašinos — nė žingsnio. Londone visi važinėja metro.

Ji iškišo savo šviesią galvą pro priekinių sėdynių tarpą.

— Ar važiavai metro, kai lankeisi Londone praėjusiais metais, tėti?

Bleikas vėl spustelėjo signalą. Buvo susierzinęs. Atsidusęs parodė posūkį ir staiga įnėrė į greičio juostą.

— Ką? Ko tu klausei?

Natalija atsiduso:

— Nieko.

Anė spustelėjo Bleikui petį, norėdama švelniai priminti, jog šios akimirkos labai brangios — jie nematys savo dukters keletą mėnesių, ir, kaip visada, jis tas akimirkas praranda. Jau buvo bepradedanti kažką sakyti, norėdama išsklaidyti tylą, ką nors, kas atitrauktų juos nuo minčių apie tuščius namus be Natalijos, bet staiga pamačiusi ženklą LAX* nutilo.

Automobilis užvažiavo ant rampos ir varikliui užgesus nusileido į tamsią požeminio garažo tylą. Kurį laiką jie dar sėdėjo viduje. Anė laukė, kad Bleikas pasakytų ką nors tėviško ir svarbaus, ką nors, kas tiktų tokia proga. Jis visada rasdavo gražių žodžių, bet dabar tik atidarė duris, nieko nepratardamas.

Kaip įprasta, Anė darė tą patį, ką ir sutuoktinis. Ji išlipo lauk ir atsistojo prie durų, sukiodama akinius nuo saulės tarp savo šaltų it ledas pirštų. Nužvelgė Natalijos bagažą — pilką turistinį krepšį ir žalios drobės „Eddie Bauer“ kuprinę.

Nerimavo, kad daiktų per mažai, kad bus nepatogu nešti... Jaudinosi dėl visko. Dukra dabar atrodė tokia jauna; jos aukštas lieknas kūnas buvo paskendęs laisvai krentančioje džinsinėje suknelėje, kuri baigėsi per colį virš nudėvėtų juodų kareiviškų batų. Dvi metalinės sagės prilaikė ilgus šviesiai bronzinius plaukus, kad šie nekrisėtų ant išblyškusio veido, o trys sidabriniai auskarai priminė lenktas kopėčias, kylančias kairiaja ausimi.

Anė norėjo užmegzti pokalbį — duoti keletą patarimų dėl pinigų ir paso, pamokyti, kaip svarbu niekada neatsiskirti nuo kitų vaikų, bet nepajėgė to padaryti.

Bleikas ėjo priekyje, nešdamas du, atrodė, tokius vienišus krepšius, o Natalija su Ane tyliai sekė paskui. Žmona troško, kad jis pristabdytų žingsnį ir eitų greta jų, tačiau nieko nesa-

* Tarptautinis Los Andželo oro uostas. (*Čia ir toliau — vertėjos pastabos.*)

kė — nenorėjo, kad Natalija pastebėtų, jog tėtis skuba. Bilietų kasoje Bleikas viską sutvarkė, ir visi trys patraukė tarptautinio terminalo link.

Prie įlaidinimo vartų Anė taip tvirtai įsikibo į savo jūros spalvos rankinę, it ši būtų apsauginis skydas. Prisiartinusi prie didžiulio nešvaraus lango, stikle išvydo savo atspindį — liekną nepriekaištingai pasipuošusią namų šeimininkę, liūdną ir vienišą.

— Netylėk, mama. Aš to nepakelsiu, — merginos balse buvo girdėti nerimas, kurį galėjo pajusti tik motina.

Anė prisivertė nusijuokti.

— Paprastai jūs, mano mieliaji, prašote, jog nutilčiau. Nemanykite, kad dabar nesugalvoju, ką sakyti. Dar vakar žiūrėjau į tavo nuotrauką, kurioje tu — visai kūdikis, ir pamaniau...

— Ir aš tave myliu, mama, — sušnibždėjo Natalija.

Anė pačiuo dukters ranką ir laikė suspaudusi, nedrįsdama pažvelgti jai į akis — bijojo, kad Natalija nepastebėtų jos širdies skausmo. Labai nenorėjo, jog dukra įsimintų tokį jos atvaizdą ir lyg sunkų bagažą nusineštų su savimi į lėktuvą.

Bleikas priėjo prie jų.

— Jau geriau būtum leidusi mums nupirkti pirmosios klasės bilietą. Kelionė tokia ilga, o maistas bus prastas. Kaip Dievą myliu, tau, matyt, teks pačiai pasirūpinti pyragėliu su mėsa.

Natalija nusijuokė:

— Galima pamanyti, jog ką nors išmanai apie ekonominės klasės valgi, tėti.

Bleikas šyptelėjo:

— Na, bet juk aišku, kad pirmąja klase skristi patogiau.

— Ne patogumai svarbiausia, — atsakė Natalija. — Svarbiausia patirti *nuotykių*.

— Ak, nuotykių, — atitarė Anė, pagaliau atgavusi žadą.

Jai buvo įdomu, ką jaučia žmogus, turintis tokių didelių svajonių, ir ji vėl pajuto pavydą dėl to, kad Natalija visada žino, ko nori.

Iš garsiakalbio pasigirdo balsas:

— Pradedamas keleivių laipinimas į lėktuvą, skrendantį į Londoną. Skrydžio numeris trys-penki-septyni.

— Aš jūsų pasiilgsiu, draugužiai, — švelniai tarė Natalija ir nervingai kramtydama piršto nagą pažvelgė į lėktuvą.

Anė palietė švelnų dukters skruostą, norėdama visam laikui įsiminti šią akimirką — jos mažytį apgamą ties kairės ausies speneliu, tiesių šviesių plaukų ir mėlynų akių atspalvį, ant nosies švytinčias cinamono spalvos strazdanas.

Stengėsi viską užfiksuoti atmintyje tarsi nuotraukose, į kurias galėtų žiūrėti tuos tris ilgus mėnesius.

— Prisimink, mes skambinsim kiekvieną pirmadienį — septintą valandą tavo laiku. Tau ten bus smagu, Nana.

Bleikas ištiesė rankas.

— Leisk senam tėvui tave apkabinti.

Natalija puolė jam į glėbį.

Ir vėl iš garsiakalbio pasigirdo balsas, skelbiantis apie reisą į Londoną.

Anė paskutinį kartą apkabino dukrą. Laikė ją stipriai apglėbusi ir ilgai nenorėjo paleisti. Paskui lėtai atsitraukė ir šluostydamosi ašaras žiūrėjo, kaip Natalija paduoda bilietą prie įėjimo stovinčiai moteriai ir, darsyk greitai pamojavusi, pranyksta oro uosto „rankovėje“.

— Jai viskas bus gerai, Ane.

Anė žvelgė į tuščią koridorių.

— Žinau.

Tai truko taip trumpai — vos viena ašara spėjo nusiristi Anės skruostu, o jos dukters jau nebematyti.

Anė dar ilgai stovėjo net tada, kai lėktuvas išnyko, o balta dūmų juosta ištirpo apniukusiame danguje. Jautė Bleiką šalia ir

norėjo, kad šis paimtų ją už rankos, spustelėtų petį ar apkabintų — taip, kaip būtų daręs prieš penkerius metus.

Atsisukusi į jį, vyro akyse išvydo savo pačios atvaizdą. Jose lyg per miglą atsispindėjo poros bendrai nugyventas gyvenimas. Anė pirmąsyk Bleiką pabučiavo būdama aštuoniolikos — beveik Natalijos amžiaus — ir per tuos metus savo gyvenime niekada neturėjo jokio kito vyro.

Jo veidas buvo kaip niekada rimtas.

— Oi, Ane... — dusliai sušnabždėjo sutuoktinis. — Ką dabar darysi?

Ji vos neprapliupo raudoti tiesiog čia, šiame svetimame žmonių pilname oro uoste.

— Parvežk mane namo, Bleikai, — sukuždėjo virpančiu balsu.

Anei atrodė, kad ten, tarp savo daiktų, pasijus geriau.

— Žinoma.

Vyras pačiupo ją už rankos ir pro terminalą nusivedė į automobilių aikštelę. Tylėdami abu susėdo į kadilaką ir užtrenkė duris. Pasigirdo tylus kondicionieriaus ūžimas.

Mašina skriejo iš vienos autostrados į kitą. Anė jautėsi išsekusi. Ji lėtai atsilošė ir pro langą stebėjo miestą, kuris taip niekada ir netapo jos miestu, nors jiedu su Bleiku persikraustė čia vos tik baigę koledžą. Tai buvo plačiai besidriekiantis labirintas. Puošnūs, puikiai įrengti seni namai kasdien buvo griaujami sprogstamaisiais užtaisais. Žmonės, nevertinantys meno bei grožio, stiklą ir marmurą paversdavo rūkstančių nuolaužų krūva. Angelų mieste mažai kas pastebėdavo, kad neliko dar vieno pastato. Nespėjus atvėsti sugriauto namo nuolaužoms, nekilnojamojo turto vystytojai it juodosios skruzdės miesto rotušėje lipo vieni kitiems per galvas, norėdami gauti leidimus bei nuolaidų naujoms statyboms. Po keleto mėnesių aukštyn į pilką dangų, pilną suodžių ir dūmų, jau kildavo naujutėlaitis žvilgan-

tis stiklinis pastatas. Anė dažnai susimąstydavo, ar šie statytojai tikisi su savo investuotais milijonais pasiekti rojų.

Netikėtai ją apėmė pašėlęs noras grįžti namo. Ne į žmonių pilną išpuoselėtai gražų Malibu, o į sodriai žalią savo jaunystės dienų gamtą, į tą laukinę Vakarų Vašingtono valstiją, kurioje augo lėkštės dydžio grybai, pakelėse sidabrinėmis gijomis tekėjo vanduo, o naktį mėnulio pilnatis šviesoje išlindę stori meškėnai žvilgančiu kailiu gerdavo iš purvinų balų pačiame kelio viduryje. Į Mistiką, kuriame vieninteliai dangoraižiai buvo Daglaso eglės, augančios čia nuo Amerikos revoliucijos laikų. Ji jau beveik dešimt metų nesilankė tose vietose. Gal pagaliau įtikintų Bleiką ten nuvažiuoti, nes jiems nebereikia derintis prie Natalijos mokyklos tvarkaraščio, tad yra laisvi bet kada palikti Pietų Kaliforniją.

— Kaip manai, gal galėtume nuvykti į Mistiką? — paklausė.

Jis neatsisuko ir neatsakė. Anė pasijuto tokia maža ir kvaila. TimpTELėjusi didelį deimantinį auskarą savo ausyje, pažvelgė pro langą.

— Galvoju, gal pradėti lankyti klubą. Dievulėliau, dabar turėsiu tiek laiko. Tu visada sakai, kad neišeinu iš namų. Aerobika būtų smagu, kaip manai?

— Aš apie tai nesu užsiminęs jau dešimt metų.

— A. Na... dar yra tenisas. Man patikdavo tenisas. Pameni, kaip abu žaisdavom?

Bleikas atsargiai iš automagistralės išsuko į vingiuotą, automobiliais užkimštą Ramiojo vandenyno pakrantės greitkelį, vedantį į Malibu. Prie įvažiavimo į savo kelią vartų pamojavo prižiūrėtojui ir įsuko į Koloniją, Malibu pakrantės perlą. Lietus barbeno į automobilio priekinį stiklą, ir keletą sekundžių, kol valytuvai nubraukė vandenį, visas pasaulis skendėjo migloje.

Prie savo namų riedėdamas plytelėmis išklotu grindiniu Bleikas sulėtino greitį ir pagaliau sustojo priešais garažą.

Anė pažvelgė į sutuoktinį. Jai pasirodė keista, kad šis nevažiuoja į vidų. Keista buvo ir tai, jog net nepaspaudė vartų pultelio mygtuko. O dar keisčiau, kad neišjungė variklio. Bleikas niekada nepalikdavo kadilako lauke lietui lyjant.

Jis atrodo nesavas.

Pagalvojus apie tai, Anės susirūpinimas šiek tiek atlėjo, nes ji nebesijautė tokia vieniša kaip anksčiau. Jos įtakingas ir kompetentingas vyras dabar buvo toks pat lengvai pažeidžiamas kaip ir ji.

Jie tai įveiks drauge, Anė ir Bleikas. Ištvėrė šiandien, išgyvens ir visas kitas dienas ištuštėjusiuose namuose. Jiedu buvo šeima iki Natalijos gimimo, bus ir dabar, likę vieni du. O gal smagiai linksminsis kaip tais senais laikais, kai buvo geriausi draugai, partneriai bei meilužiai... tada, kai drauge eidavo į šokių ir negrįždavo namo iki aušros.

Atsisukusi į Bleiką Anė nubraukė jam nuo akių plaukų sruogą.

— Aš tave myliu. Mes viską įveiksime kartu.

Jis nieko neatsakė.

Iš tikrųjų ji ir nesitikėjo sulaukti atsakymo, bet nejauki tylą gėlė iki skausmo. Anė nuvijo šalin liūdnas mintis ir atidarė automobilio dureles. Pro praviras duris tiško aštrūs lietaus lašai, sudrėkindami jai rankovę.

— Šį pavasarį būsime tokie vieniši. Gal reikėtų su Lupita pakalbėti apie iškylą su kepsneliais ant laužo. Jau daug metų nesame iškylavę prie jūros. Būtų visai smagu. Dievaži, bus taip keista vaikščioti po namus, kuriuose nėra...

— Ane, — Bleikas ištare jos vardą tokiu šaižiu balsu, kad ji prikando liežuvį, taip ir nebaigusi sakinio.

Bleikui atsigręžus, Anė jo akyse išvydo ašaras. Ji pasilenkė ir švelniai paglostė sutuoktiniui skruostą.

Prie Mistiko ežero

— Aš taip pat jos pasiilgsiu.

Jis sunkiai atsiduso, o paskui nežiūrėdamas į žmoną pareiškė:

— Tu nesupratai. Aš noriu skirtis.

— **K**etinau palaukti, dar apie tai nekalbėti... bent iki kitos savaitės. Tačiau mintis apie grįžimą šį vakarą namo...

Bleikas papurtė galvą ir nebaigė sakinio.

Anė iš lėto uždarė automobilio dureles. Lietus barbeno į priekinį mašinos langą ir srovelėmis tekėjo per stiklą, aptraukdamas migla viską, kas buvo matyti aplinkui.

Tikriausiai ji blogai išgirdo. Anės veidas iš nuostabos persikreipė; ji ištiesė ranką, norėdama paliesti savo vyrą.

— Ką tu šneki?..

Bleikas pasitraukė tolyn, prie lango, lyg žmonos prisilietimas, taip seniai pažįstamas, jam būtų nemalonus.

Staiga Anei atsivėrė akys. Jos vyras prašo skyrybų. Ji atitraukė ranką ir pajuto, kad ši dreba.

— Man seniai reikėjo tai padaryti, Ane. Aš nesu laimingas. Nesijaučiu laimingas su tavim jau daug metų.

Anė niekada anksčiau nebuvo patyrusi tokio šoko, kuris pervėręs sklistų per visą kūną it viena po kitos dūžtančios jūros bangos. Balsas įstrigo kažkur giliai giliai, ir ji neįstengė pratarti nė žodžio.

— Negaliu patikėti, kad tai sakau, — tyliai tęsė Bleikas.

Anė girdėjo sunkų, duslų sutuoktinio kvėpavimą.

— Aš susitikinėjau... *su kita moterimi.*

Netekusi žado ji pažvelgė į savo vyrą. Jis turi *kitą moterį.*

Šie žodžiai persmelkė kiaurai, žeisdami iki pat kaulų smegenų. Atmintyje iškilo daugybė smulkių detalių. Vakarienės, kurių Bleikas negriždavo, kelionės į egzotinius kraštus, nauji šilkiniai apatiniai šortai, „Calvin Klein“ odekolonas, pakeitęs „Polo“, kuriuo kvėpinosi daugybę metų, bei tai, kad jie mylėdavosi taip retai...

Ir kaip galėjo būti tokia akla? *Veikiausiai* žinojo. Giliai viduje primityvi moteriška Anės prigimtis viską nujautė, tačiau jai atrodė geriau apie tai negalvoti.

Anė atsisuko, iki skausmo trokšdama paliesti savo vyrą. Pusę gyvenimo lietė jį, kada norėjo, o dabar ši teisė iš jos atimta.

— Mes tai išgyvensime...

Anės balsas buvo silpnas, tarsi kalbėtų ne ji.

— Tai nutinka daugeliui porų. Aišku... man reikės laiko, kad galėčiau tau atleisti, išmokčiau pasitikėti, bet...

— Man nereikia tavo atleidimo.

To negali būti. Tik ne jai. Ne *jiems*. Ji girdėjo Bleiko žodžius ir jautė skausmą, tačiau viskas, kas vyko, atrodė netikra.

— Bet mes turime tiek bendro. Turime *praeitį*. Turime Nataliją. Galime viską išspręsti, jei pabandytume kartu. Žinau, esama problemų, tačiau galime jas įveikti.

— Aš nenoriu bandyti, Ane. Noriu išeiti.

— Bet *aš* to nenoriu.

Jos balse skambėjo graudi dejonė.

— Mes *šeima*. Tu negali išbraukti iš savo gyvenimo dvidešimties metų...

Anė pristigo žodžių. Ją gąsdino staiga sielą apgaubusi tyla; baiminosi, jog žodžių, pajėgių išgelbėti ją, išgelbėti jų šeimą, esama, tačiau neįstengia jų surasti.

— Prašau, *prašau*, nedaryk to.

Bleikas ilgai tylėjo. Tylėjimas Anei įžiebė viltį.

Jis apsigalvos. Supras, kad mes — šeima, ir pripažins, jog tai tik vidutinio amžiaus krizė. Jis...

— Aš ją myliu.

Žemė ėmė slysti Anei iš po kojų.

Meilė? Kaip jis galėjo pamilti kitą? Meilei reikia laiko ir pastangų. Tai milijonas trumpučių akimirkų, kurios, sudėtos viena prie kitos, sudaro kažką tikra. Šis prisipažinimas ir visa, kas slypėjo po juo, Anę žemino. Ji jautėsi tokia maža, nykstanti, atsidūrusi per milijoną mylių nuo vyro, kurį visada mylėjo.

— Ar seniai?

— Beveik metus.

Karštos ašaros užtemdė jai akis. Metai, kai viskas tarp jų buvo melas. Viskas.

— Kas ji?

— Suzana Džeims. Nauja jaunesnioji firmos partnerė.

Suzana Džeims — viena iš dvidešimt keturių svečių Bleiko gimtadienyje, kurį jie šventė praėjusį savaitgalį. Jauna liekna moteris, vilkinti tamsiai mėlyna suknele ir gaudanti kiekvieną jo žodį. Su ta moterimi jis šoko skambant dainai „A Kiss to Build a Dream On“.

Ašaros degino Anei akis ir temdė viską aplinkui.

— Bet po vakarėlio mes mylėjomės...

Tikriausiai tamsoje Bleikas įsivaizduodavo jos veidą. Gal dėl to užgesindavo šviesą prieš paliesdamas Anę? Ši tyliai sudejavo ir pravirko.

— Bleikai, būk geras...

Jis atrodė bejėgis ir pats šiek tiek sutrikęs. Tokiu silpnumo momentu vėl buvo tas pats Bleikas, jos vyras. Ne šaltas tarytum ledas, žmonos žvilgsnio vengiantis žmogus.

— Aš ją myliu, Ane. Prašau, neversk manęs to kartoti.

Orą nuodijo gaižūs jo prisipažinimo atgarsiai, nuo kurių jai trūko oro.

Aš ją myliu, Anė.

Anė atplėšė automobilio dureles ir palikusi jas praviras nusvyravo namo plytelėmis išklotu taku, nematydama nieko aplink. Lietus bei ašaros prausė jai veidą. Priėjusi prie durų, išsitraukė iš rankinės raktus, bet ranka taip drebėjo, kad niekaip nepavyko pataikyti į spyną. Pagaliau raktas įlindo į skylutę ir garsiai spragtelėjo.

Įsvirduliuavusi į kambarį Anė užtrenkė duris.

Ji baigė antrą vyno taurę ir įsipylė trečią. Paprastai po dviejų 'Chardonnay' taurių pasijusdavo maloniai apsvaigusi ir mėgindavo prisiminti savo jaunystės dainų žodžius, tačiau šį vakarą alkoholis nepadėjo.

Anė apdujusi vaikščiojo po namą, bandydama suvokti, ką padarė ne taip ir kodėl jai nepasisėkė.

Jei tik tai išsiaiškintų, gal įstengtų situaciją pataisyti. Pastaruosius dvidešimt metų Anė pirmiausia rūpinosi šeima, bet gyvenimas kažkodėl jai parodė nagus ir paliko vieną klaidžioti po šitą didžiulį namą, besiilgint savo išvykusios dukters bei vyro, pamilusio kitą moterį.

Kažkada Anė pamiršo tai, ką turėjo visados prisiminti. Anksti vaikystėje ji gavo pamoką ir manė labai gerai šią išmokusi.

Žmonės palieka, ir jei myli per daug stipriai, pernelyg karštai, staigi jų netektis gali sukirsti iki sielos gelmių.

Įlipusi į lovą, Anė palindo po antklode, tačiau suvokusi, jog guli „savo“ pusėje, pasijuto lyg gavusi antausį. Gerklėje sukilusio vyno skonis buvo toks rūgštus, kad norėjosi vėmti. Ji žiūrėjo į lubas, mirksėdama pilnomis ašarų akimis. Kaskart, kai trūkčiojamai įkvėpdavo oro, jautė tampanti vis mažesnė ir mažesnė.

Ką dabar daryti? Taip ilgai nebuvo niekuo kitu, tik *mūsų* dalimi. Net abejojo, ar joje dar tebeegzistuoja *aš*. Šalia nesustodamas tiksėjo laikrodį... ir Anė pravirko.

Suskambo telefonas.

Tai išgirdusi Anė bemat sukľuso, širdis ėmė smarkiai daužytis. Skambina jis, norėdamas prisipažinti klydęs, atsiprašyti ir pasakyti, kad ją myli. Bet pakėlusį telefono ragelį išgirdo Natalijos balsą. Duktė juokėsi.

— Labas, mama, aš jau nuvykau.

Vėl nudiegė širdį. Anė atsisėdo lovoje ir nusilpusia ranka persibraukė susivėlusius plaukus.

— Labas, brangioji. Negaliu patikėti, kad tu jau ten.

Jos balsas skambėjo tyliai ir netvirtai. Ji giliai įkvėpė, bandydama sukaupti jėgas.

— Na, kaip skrydis?

Natalija pradėjo pasakoti ir kalbėjo viena beveik penkiolika minučių. Anė išgirdo apie kelionę lėktuvu, oro uostą, keistą Londono metro bei apie neįprastai vienas su kitu sujungtų namų eiles — taip, kaip San Franciske, žinai, mama...

— ... mama?

Anė staiga suvokė tylinti. Ji klausėsi Natalijos, tikrai klausėsi, tačiau kai kurie lėkšti, kvaili pokalbio posūčiai privertė ją galvoti apie Bleiką, apie automobilį, nebestovintį garaže, ir kūną, kurio nebėra lovoje šalia jos.

Dieve, negi nuo šiol viskas taip ir bus?

— Mama?

Anė stipriai užsimerkė, mėgindama pabėgti nuo savo minčių. Galvoje visą laiką užė.

— Aš... Aš čia, Natalija. Atleisk. Pasakojai apie savo šeimininkus, pas kuriuos gyveni.

— Ar gerai jautiesi, mama?

Ašaros tekėjo Anės skruostais. Ji nesivargino šių šluostytis.

— Viskas gerai. Kaip tu laikaisi?

Akimirką tvyrojo tylą.

— Pasiilgau jūsų, draugužiai.

Anė dukters balse pajuto vienišumo gaidelę ir gavo suimti save į rankas, kad į telefono ragelį nesušnibždėtų: *Grižk namo, Nana. Būsime vienišos drauge.*

— Nana, patikėk manim, susirasi draugų. Netruks pabėgti šiek tiek laiko, ir taip smagiai linksminsiesi, kad sėdėdama prie telefono nebelauksi, kada paskambins tavo senutė mama. Birželio penkioliktoji ateis labai greitai.

— Mama, atrodo, tavo balsas dreba. Pažadėk, kad neliūdėsi, kol aš išvykusi.

Anė nusijuokė. Tai buvo nervingas, virpantis garsas.

— Žinoma, viskas bus gerai. Gali manimi nesirūpinti.

— Na, gerai, — tarė Natalija taip tyliai, kad Anė gavo įtempti klausą, norėdama išgirsti. — Kol dar neapsiverčiau, geriau pakalbėsiu su tėčiu.

Anė suvirpėjo.

— Tėtės dabar nėra namie.

— Ak.

— Tačiau jis tave myli. Prašė, kad perduočiau.

— Žinoma, myli. Tai pirmadienį paskambinsit?

— Būtinai.

— Myliu tave, mama.

Ašaros vėl taip suspaudė Anei gerklę, kad ji vos įstengė kalbėti. Prireikė didelių pastangų užgniaužti stipriam norui perspėti Nataliją apie tai, kaip iš tikrųjų atsitinka, ir pamokyti saugotis tokio gyvenimo, kuris vieną lietingą pavasario dieną netikėtai subyra.

— Natalija, būk atsargi. Myliu tave.

— Ir aš tave myliu.

Pokalbis baigėsi.

Anė padėjo ragelį, iššliaužė iš lovos ir nusvirduliavo į vonios kambarį. Šviesos išiziebė lyg Oliverio Stouno filme, ir ji nustėro išvydusi savo atvaizdą. Vis dar vilkėjo tais pačiais drabužiais, su kuriais važiavo į oro uostą. Jie buvo susiglamžę ir panašūs nežinia į ką. Plaukai taip prilipę prie galvos, it būtų naudojusi ne kondicionierių, o „Elmer’s“ klijus.

Anė kumščiu trinktelėjo per šviesos jungiklį. Tamsoje pasijutusi geriau nusirengė iki liemenėlės bei apatinių kelnaičių, o sunėšiotus rūbus sumetė į krūvą ant plytelėmis išklotų grindų. Jausdamasi išvargusi, pasenusi ir sutinusi, paliko vonios kambarį ir paršliaužė atgal į lovą.

Užuodė jo kvapą patalynėje. Tik tai buvo ne jis. Bleikas — jos Bleikas — visada kvėpinosi „Polo“. Per kiekvienas Kalėdas Anė vyrui dovanodavo odekolono, kuris atkeliaudavo iš „Nordstrom“ parduotuvės jau supakuotas į dailią dėžutę. Anė dovanodavo „Polo“ kasmet, o Bleikas kvėpindavosi juo kasdien... iki kol „Calvin Klein“ bei Suzana viską pakeitė.

Anksti rytą pasirodė geriausia Anės draugė. Daužydama priekines lauko duris ji šaukė:

— Atidaryk, dėl Dievo meilės, arba iškviesiu gaisrininkus.

Anė užsimetė juodą šilkinį Bleiko chalataų ir nusvirduliavo prie įėjimo. Nuo vakar vakare išgerto vyno jautėsi bjauriai, ir

prireikė nemažai pastangų, kad atidarytų duris. Brangios akmeninės grindų plytelės po basomis kojomis buvo šaltos it ledas.

Tarpduryje stovėjo Terė Spenser, vilkinti apkritusį išblukusį džinsinį kombinezoną. Jos storų garbanotų juodų plaukų kupetą dengė ryškiai raudonas šalikas, o ausyse kabojo auksiniai žiedo formos auskarai. Atrodė visai kaip čigonė, kurią vaidino dieninėje muilo operoje. Terė sukryžiuavo rankas, atkišo platų klubą ir nužvelgė Anę.

— Atrodai nekaip.

Anė atsiduso. Be abejo, Terė jau buvo viską girdėjusi. Nors bičiulė vadino save laisvos sielos žmogumi, naujasis jos vyras buvo gerai žinomas teisininkas. O teisininkai plepūs.

— Jau žinai.

— Išgirdau iš Franko. Galėjai pati man paskambinti.

Anė drebančia ranka perbraukė savo susivėlusius plaukus. Ji ir Terė buvo senos draugės, kone seserys. Visada viską viena apie kitą žinojo — patirtas sėkmes ir bėdas, tačiau dabar Anė vis tiek nesugalvojo, nuo ko pradėti. Ji visada rūpindavosi Tere, gyvenančia nežabotą, audringą aktorės gyvenimą ir patyrusia ne vienas skyrybas bei vedybas. Anė buvo įpratusi visais rūpin-tis. Išskyrus save.

— Aš norėjau paskambinti, bet buvo... nelengva.

Terė uždėjo savo putlią ranką Anei ant peties, nuvedė ir pasodino bičiulę svetainėje ant daiktais apkrautos sofas.

Paskui atitraukė visas balto šilko užuolaidas. Dvidešimties pėdų aukščio langai nuo vienos sienos iki kitos tarsi įrėmino jūrą bei dangų, tokius žydrus, kad net gėlė akis. Anė neturėjo kur pasislėpti.

Terė prisėdo šalia draugės.

— Na, — tarė švelniai. — Tai kas, po velniais, nutiko?

Anė norėjo nusišypsoti — to siekė Terė, pasirinkdama vulgarią šneką, — bet nepavyko. Ji tylėjo, nes jei imtų pasakoti, vis-

kas taptų per daug tikra. Anė palinko į priekį, slėpdama veidą delnuose.

— O Dieve...

Terė stipriai apkabino bičiulę, siūbavo ją ir braukė nuo lipnių skruostų nešvarius plaukus. Anei buvo gera, kad ją laiko glėbyje bei guodžia. Nebesijautė tokia vieniša.

— Ištersi, — pagaliau prabilo Terė. — Dabar atrodo kitaip, bet patikėk manim, bus, kaip sakau. O Bleikas yra visiškai mulkis. Be jo tau tik geriau.

Anė atsitraukė ir ašarų užtemdytomis akimis pažvelgė į draugę.

— Aš... nenoriu gyventi be jo.

— Be abejo, nenori. Aš tik turėjau omenyje...

— Žinau, ką turėjai omenyje. Tai, kad paskui taps lengviau. Turėčiau tavimi tikėti, nes keiti vyrus dažniau, nei aš apatinius marškinius.

Terė kilstelėjo į viršų juodus tankius antakius.

— Vienas taškas namų šeimininkės naudai. Klausyk, Ane, suprantu, kad esu sunkaus charakterio ir pesimistė, todėl mano santuokos išyra. Bet pameni, kokia buvau anksčiau? Prisimeni mane koledže?

Anė prisiminė, nors geriau būtų užmiršusi. Terė buvo maža ir miela, visada džiaugsmu trykštanti Poliana; štai kodėl jiedvi tapo draugėmis. Ji buvo naivi bei tyra, kol vieną dieną jos pirmasis vyras Romas grįžęs namo pranešė užmezgęs romaną su savo buhalterės dukra. Terė turėjo per dvidešimt keturias valandas išsikraustyti, ir tada viskas akimirksniu pradingo. Atsiskaitomosios sąskaitos neliko, santaupos buvo paslaptinai „išleistos“, o jūdvių drauge sukurtas medicininės praktikos verslas — parduotas draugeliui už vieną dolerį.

Anė tada nesitraukė nuo Terės. Jos gerdavo vyną vidury dienos, parūkydavo marihuanos. Tai siutino Bleiką.

Ko tu vis su ta pigia aktoriūkšte? — klausdavo jis. — Turi daugybę tinkamesnių draugų.

Tai buvo vienas iš nedaugelio sykių, kai Anė darė kai ką, kas sutuoktiniui nepatiko.

— Tu būdavai su manim kiekvieną dieną, — tyliai tarė Terė, dėdama savo ranką ant Anės ir švelniai šią spustelėdama. — Padėjai man, todėl ir aš būsiu su tavim. Kada tik manęs prireiks. Dvidešimt keturias valandas per parą.

— Nežinojau, kad gali taip skaudėti... Jausmas... lyg...

Skausmo ašaros vėl degino Anei skruostus. Norėjo jas sustabdyti, tačiau nemokėjo.

— Lyg tavo kūnas kraujuotų iš vidaus... lyg atrodytų, jog niekas niekada nebedžiugins? Žinau.

Anė užsimerkė. Terės supratingumas viską dar labiau ap-sunkino. Ji nenorėjo, kad draugė tiek daug žinotų; tik ne Terė, kuriai nepavykdavo išlaikyti santuokos ilgiau kaip keletą metų ir kuri net negalėjo prisiimti atsakomybės auginti kokį nors gyvūnėlį. Baisu pagalvoti, kad tai... įprasta. Tarsi dvidešimties metų netektis visiškai nieko nereikštų, tik dar vienas skyrības šalyje, mačiusioje jų milijoną.

— Klausyk, vaikeli. Nenoriu apie tai kalbėti, bet privalau. Bleikas — patyręs advokatas. Tau reikia apsisaugoti.

Nuo šio skaudžiai žeidžiančio patarimo knietėjo susigūžti. Anė bandė nusišypsoti.

— Bleikas ne toks.

— Tikrai? Paklausk savęs, ar gerai jį pažįsti.

Dabar Anė tam neturėjo jėgų. Jai pakako įsisąmoninti, kad pastarieji metai buvo melas; sunkiai įstengė suvokti, jog Bleikas tapo visiškai svetimas. Ji žiūrėjo į Terę, tikėdamasi, kad bičiulė supras.

— Tere, prašai manęs būti tuo, kuo nesu. Nueiti į banką ir pasiimti pinigų, mūsų pinigų. Tai taip... žema. Pagaliau viskas

priklauso mums abiem. Negaliu taip pasielgti su Bleiku. Negaliu taip pasielgti su savimi. Žinau, jog naivu ir kvaila pasitikėti juo, bet daugiau nei pusę gyvenimo jis buvo mano geriausias draugas.

— Nieko sau draugas.

Anė palietė putlią Terės ranką.

— Myliu tave už tai, kad rūpiniesi manimi, Tere. Tikrai myliu, tačiau dar nesu pasirengusi pasinaudoti šiuo patarimu. Aš tikiuosi...

Jos balsas virto tyliu šnabždesiu. Žiūrėdama į liūdnas ir višažines bičiulės akis, Anė jautėsi beviltiškai naivi.

— Aš vis dar tikiuosi, kad to neprireiks.

Terė išspaudė linksmą šypsena.

— Gal tu ir teisi. Gal tai tik vidutinio amžiaus krizė, kuri praeis.

Likusias kelias valandas moterys praleido besikalbėdamos. Kartkartėmis Anė iš juodos savo santuokos skrybėlės ištraukdavo prisiminimą ar anekdotą ir mestelėdavo juos į orą, lyg *pasakojimas* apie savąjį gyvenimą galėtų sugražinti Bleiką.

Terė klausėsi jos, šypsojosi bei palaikė, daugiau nebepatarinėdama, ir už tai Anė jautėsi dėkinga. Apie vidurdienį jiedvi iš „Granitos“ užsisakė didžiulę picą su ėrienos dešra, sėdėjo vėrandoje ir valgė. Saulei galop panirus į mėlyną Ramųjų vandenyną, Anė suprato, kad Terė tuoj turės išeiti.

Ji atsisuko į savo geriausią draugę ir pagaliau paklausė to, ko visą popietę neišdrįso paklausti:

— O jei jis negrįš, Tere? — pasiteiravo taip tyliai, kad vieną akimirką pasirodė, jog žodžius užliejo toluomoje besigirdinti bangų mūša. — Kas, jei jis negrįš?

Anė nusisuko.

— Neįsivaizduoju gyvenimo be jo. Ką darysiu? Kur dėsiaus?

— Grįši namo, — atsakė Terė. — Jei aš turėčiau tokį šaunų tėtį kaip Henkas, būčiau tučtuojau išvykusi.

Namai. Pirmą sykį šis žodis Anei pasirodė trapus it plonytis porcelianas.

— Mano namai ten, kur Bleikas.

— Oi, Ane, — atsiduso Terė, suspausdama jos ranką. — Jau nebe.

Po dviejų dienų jis paskambino.

Balsas kitame ryšio gale Anės ausiai buvo mieliausias kada nors girdėtas.

— Bleikai...

— Man reikia tave pamatyti.

Anė negalėjo patikėti. Jai užgniaužė gerklę, akyse tvenkėsi ašaros.

Ačiū Dievui, žinojau, kad jis sugrįš.

— Dabar?

— Ne. Šį rytą esu labai užsiėmęs. Pasirodysiu, kai tik būsiu laisvas.

Pirmą kartą šiomis dienomis Anė lengviau atsikvėpė.

Žvelgdamas į baltus aukštyn kylančius namo skliautus Bleikas netikėtai pajuto praradimo skausmą. Jų namas buvo toks gražus, toks stulbinamai šiuolaikiškas — tikrai vertas susižavėjimo gatvėje, kurioje net griautini namai paprastai kainavo penkis milijonus dolerių ir kur niekas nebuvo per brangu.

Čia viską sumanė, sukūrė ir įgyvendino Anė. Į namus, atrodo, tiesiog išaugusius iš kalvos šlaito, ji perkėlė jūrą, smėlį bei dangų. Parinko kiekvieną plytelę, kiekvieną tvirtinimo detalę; visur galėjai matyti nesuderinamus dalykus — čia angelas, ten chimera, senas apšiuręs makramė kablys gėlėms pakabinti kambario, iškalto tūkstantį dolerių už kvadratinę pėdą kainuojan-

čiomis medinėmis dailylentėmis, kampe, šeimos nuotrauka iš kriauklių pagamintame rankų darbo rėmelyje. Namuose nebuvo tokios vietos, kuri neatspindėtų spalvingos Anės asmenybės.

Jis bandė prisiminti, ką jautė, ją mylėdamas, tačiau nepavyko.

Dešimt metų Bleikas miegodavo su kitomis moterimis. Sugundydavo jas, įsiviliodavo į lovą, o paskui pamiršdavo. Su jomis jis keliaudavo ir leisdavo naktis, o Anė tuo metu laukdavo namuose, gamino patiekalus pagal žurnalo „Gourmet“ receptus, rinkosi dažų bei plytelių pavyzdžius, vežiojo Nataliją į mokyklą ir atgal. Bleikas manė, jog anksčiau ar vėliau žmona pastebės, kad jis jos nebemyli, bet Anė sutuoktiniu labai pasitikėjo. Ji kiekviename žmoguje matė tai, kas geriausia, ir jei mylėdavo, tai kūnu ir siela, amžinai.

Bleikas atsiduso, staiga apėmus nuovargiui. Artėjantis keturiasdešimtmetis pakeitė jo požiūrį, privertė suvokti, kad daugiau nebenori gyventi santuokoje be meilės.

Kol jo plaukuose dar nebolavo žilos gijos, o paakių nevagojo raukšlės, Bleikas manė turįs viską — puikią karjerą, dailią žmoną, mylinčią dukrą ir apščiai laisvės. Dukart per metus jis keliaudavo su buvusiais mokslo draugais, vykdavo žvejybon į atokias salas su gražiais paplūdimiais ir dar gražesnėmis moterimis, dusyk per savaitę vakarais žaisdavo krepšinį, o penktadieniais sėdėdavo vietos bare, kol šį uždarydavo. Priešingai nei dauguma draugų, Bleikas turėjo pačią, kuri jį suprato, kuri visada likdavo namuose. Puiki žmona ir motina — viskas, ko jam, atrodo, reikėjo.

Tada Bleikas sutiko Suzaną. Iš pradžių tai buvo tik dar vienas meilės nuotykis, vėliau peraugęs į kai ką, ko jis visai nesitikėjo, — į meilę.

Pirmąsyk per daugelį metų Bleikas pasijuto jaunas ir pilnas jėgų. Jie mylėjosi visur — nesvarbu, ar dieną, ar naktį. Suzanai niekada nerūpėjo, ką pamanyt kaimynai, jai nereikėjo jaudin-

tis dėl kitame kambaryje miegančio vaiko. Ji buvo aistringa ir nenuspėjama, be to, protinga — tikra Anės, manančios, kad TMA* tokia pat gyvybiškai svarbi pasaulio raidai kaip EEB**, priešingybė.

Bleikas lėtai žingsniavo priekinių lauko durų link. Rankų darbo raudonmedžio durys atsidarė dar nepalietus skambučio.

Ji stovėjo tarpduryje, nervingai spausdama rankas ties liemeniu. Šilkinė kreminės spalvos suknelė buvo prilipusi Anei prie kūno, ir negalėjai nepastebėti, kad per pastarąsias dienas moteris numetė svorio — Dievas mato, ji to nebūtų dariusi savo noru.

Smulkus širdies formos veidas buvo visai išbalęs, o akys, paprastai ryškiai žalios it dobilai, blyškios ir paraudusios. Surišti į uodegą plaukai paryškino aštrius skruostikaulius bei putlias lūpas. Auskarai, kuriuos buvo įsivėrusi, nederėjo vienas prie kito. Vienas buvo deimantinis, o antras — su perlu, ir šitas netikęs derinys įnešė į namus geliančio jo išdavystės skausmo.

— Bleikai...

Išgirdęs vilties gaidelę žmonos balse Bleikas staiga suvokė, ką Anė pagalvojo, kai jis šį rytą paskambino.

Velnias. Ir kaip galėjo taip kvailai pasielgti?

Anė atsitraukė nuo durų, lygindama neegzistuojančią savo suknelės raukšlę.

— Užei, užei. Tu...

Ji staiga nusigrėžė, tačiau Bleikas spėjo pamatyti, kaip priekando apatinę lūpą, — tą įprotį Anė turėjo nuo jaunystės. Visada taip darydavo, kai būdavo susinervinusi. Bleikui pasirodė, kad ji nori kažką pasakyti, bet paskutinę akimirką apsisukusi Anė koridoriumi patraukė į didžiulę kelių pakopų verandą, nuo kurios vėrėsi ramiosios Malibu paplūdimio dalies vaizdas.

* Mokytojų ir tėvų asociacija.

** Europos ekonominė bendrija.

Jėzau, verčiau jau nebūtų čia rodęsis. Nenorėjo matyti skausmo, kuris buvo taip aiškiai pastebimas, kai ji vis lygino suknelę ir taisėsi plaukus.

Anė žengė prie stalo, kur ant elegantiško sidabrinio padėklo stovėjo jo mėgstamas limonadas ir dvi krištolinės taurės.

— Natalija gerai įsikūrė. Aš tik kartą su ja kalbėjau, ketinau paskambinti vėl, bet... tai nelengva. Pamaniau, kad ji gali mano balse ką nors išgirsti. Ir, žinoma, ji norėtų pasišnekėti su tavim. Gal vėliau... kol tu čia... mes galėtume vėl paskambinti.

— Man nederėjo ateiti, — pasakė Bleikas šiukščiau, nei norėjo, tačiau daugiau nebegalėjo girdėti, kaip dreba jos balsas.

Anės ranka suvirpėjo. Limonadas išsiliejo pro stiklinės kraštus ir pasklido ant pilko akmeninio stalo. Bleikas džiaugėsi, kad žmona neatsisuko, — nenorėjo matyti jos veido.

— Tai kodėl atėjai?

Kažkas Anės veide — gal pasidavimas, gal skausmas — jį nustebino. Bleiko akyse pasirodė ašaros; jis negalėjo patikėti, jog tai taip *skausminga*. Ištraukė iš kišenės savo paties rašytą skyrybų dokumento juodrašį, nieko netaręs pasilenkė per jos petį ir numetė voką ant stalo. Kraštelis įkrito į išsiliejusį limonadą.

Bleikas niekaip neįstengė atplėšti žvilgsnio nuo juodos burbuliuojančios dėmelės, atsiradusios ant voko.

— Tai dokumentai, Ane....

Ši nejudėjo, nieko neatsakė, neatsisuko.

Buvo graudu žiūrėti į ją, susikūprinusią ir pirštais įsikibusią į stalą. Bleikui nereikėjo matyti Anės veido, kad suprastų, ką ji jaučia. Ašaros viena po kitos it maži lietaus lašeliai byrėjo ant akmeninio paviršiaus.

— **N**egaliu patikėti, kad taip elgiesi.
Anė nenorėjo nieko sakyti, bet žodžiai išsprūdo patys. Bleikas neatsiliepė, ir ji atsisuko. Deja, po dvidešimties santuokos metų nepajėgė žiūrėti savo vyrui į akis.

— Kodėl?

Štai ką troško suprasti. Anei šeima visada buvo pirmoje vietoje, tad ji darė viską, kad mylimi žmonės jaustųsi saugūs ir laimingi. Viskas prasidėjo dar prieš tai, kai sutiko Bleiką, vaikystėje, mirus mamai. Tada Anė išmoko slėpti savo skausmą tolimoje širdies kertelėje. Sunkiai išgyvendama motinos netektį, visą dėmesį sutelkė į rūpinimąsi tėvu. Vėliau tai tapo pagrindiniu jos bruožu. Anė — globėja, meilės dalintoja. Tačiau dabar sutuoktiniui jau nebereikėjo jos meilės, Bleikas nebenorėjo būti šeimos, kurią Anė sukūrė ir puoselėjo, dalimi.

— Nepradėkime kalbėti apie tai iš naujo, — tarė jis atsidusdamas.

Šie žodžiai buvo lyg antausis. Anė kilstelėjo galvą ir pažvelgė į savo vyrą.

— Iš naujo? Tu *juokauji*?

Jis atrodė liūdnas ir pavargęs.

— Ar prisimeni, kad aš kada nors būčiau juokavęs?

Bleikas ranka persibraukė savo gražiai kirptus plaukus.

— Skambindamas šį rytą nepagalvojau, kokią išvadą padarysi. Atleisk...

Padaryti išvadą. Šalta, oficiali frazė, kuri, atrodo, dar labiau juodu tolimo vieną nuo kito.

Jis prisiartinio prie Anės, bet labai atsargiai, kad nebūtų per arti.

— Aš tavimi pasirūpinsiu. Atėjau čia, nes norėjau tai pasakyti. Tau nereikės sukti galvos dėl pinigų ar panašiai. Pažadu padėti tau ir Natalijai.

Anė spoksojo į jį, negalėdama patikėti.

— Vasario devynioliktoji. Ar prisimeni šią datą, Bleikai?

Jo tamsus, saulėje įdeges veidas pabalo.

— Ana Liza...

— Nevadink manęs Ana Liza. Vasario devynioliktoji. Mudvių vestuvių diena. Pameni ją, Bleikai? Tu pasakei — *prisiekei* mylėti mane, kol mirtis mus išskirs. Tą dieną taip pat pažadėjai manimi rūpintis.

— Tai buvo labai seniai.

— Ar manai, kad pažadas kaip pieno pakelis turi galiojimo datą? Dieve...

— Aš pasikeičiau, Ane. Po velniais, gyvenome drauge daugiau nei dvidešimt metų; mes abu pasikeitėme. Manau, be manęs būsi laimingesnė. Tikrai. Galėsi užsiimti tuo, ką mėgsti ir kam anksčiau neturėjai laiko. Na...

Jis atrodo visiškai ne savo rogėse.

— Pavyzdžiui, galėtum užsiimti kaligrafija. Rašyti tuos trumpus apsakymus. Tapyti.

Anė norėjo liepti jam nešdintis, tačiau žodžiai susipynė su prisiminimais, ir pasidarė skaudu.

Bleikas garsiai kaukšėdamas batais į akmenines grindis prisiartinio prie Anės.

— Čia pirminis mano parengtas dokumentų variantas. Pasiūlymas daugiau negu dosnus.

— Taip lengvai neišsisuksi, aš tuo pasirūpinsiu.

— Ką?

Iš sutuoktinio balso Anė išskaitė, kad jis to nesitikėjo, ir visai nenuostabu. Per bendro gyvenimo metus Bleikas buvo įpratęs, jog pati dėl nieko neprotestuoja. Ji pažvelgė į savo vyrą.

— Sakau, kad šį kartą taip lengvai neišsisuksi, Bleikai.

— Tu negali sustabdyti skyrybų Kalifornijoje, — konstatavo jis ramiu teisininko balsu.

— Žinau įstatymus, Bleikai. Negi pamiršai, jog daug metų dirbau šalia tavęs, drauge kurdama advokatų kontorą? O gal prisimeni tik *savo* tam skirtą laiką?

Anė atsargiai priartėjo, kad neprisiliestų prie jo.

— Jei tu būtum klientas, ką patartum sau?

Bleikas timptelėjo savo iškrakmolytą apykaklę.

— Tai nesvarbu.

— Tu sau patartum palaukti, skirti šiek tiek laiko „atvėsti“. Pasiūlytum pagyventi atskirai. *Girdėjau* tave tai sakant.

Ištarus šiuos žodžius, ją apėmė liūdesys.

— Dieve, Bleikai, negi tu mums nesuteiksi tokios progos?

— Ana Liza...

Ji stengėsi sulaikyti ašaras. Viskas dabar kaboją ant plauko.

— Pažadėk, kad palauksime birželio — kol Natalija grįš namo. Tada vėl pasikalbėsime... Matysime, kaip jausimės pa-buvę kiekvienas sau. Aš tau atidaviau dvidešimt metų, Bleikai. Gali man duoti tris mėnesius.

Anė jautė tiksint sekundes, paliekančiais jos sieloje žymeles. Girdėjo ritmingą vyro kvėpavimą, kuris it lopšinė ją migdė daugiau kaip du dešimtmečius.

— Gerai.

Tarytum akmuo nuo širdies nusirito.

— Ką pasakysime Natalijai?

— Jėzau, Ane, juk dėl to jos neištiks širdies smūgis. Daugumos jos draugų tėvai išsiskyrę. Tai pusė mūsų prakeiktos problemos — tu visada galvoji vien apie Nataliją. Iškllok jai tiesą.

Anė pajuto pirmą pykčio žiežirbą.

— Nedrįsk man prikaišioti motinystės, Bleikai. Tu palieki mane, nes esi niekingas savanaudis.

— Niekingas savanaudis, kuris myli kitą moterį.

Jis norėjo įskaudinti Anę, ir jam pavyko. Ašaros užliejo jai akis, ir viskas paskendo migloje, bet Anė nė neketino duoti joms valios. Ji turėjo susiprasti, kad geriau su Bleiku nekovoti — juk buvo nepatyrusi, o jo profesijoje žeidžiantys žodžiai — kasdienybė.

— Tebūnie taip.

— Puiku, — tarė Bleikas griežtu ramiu balsu, leidžiančiu suprasti, jog tema baigta. — Ką nori pasakyti Natalijai ir kada?

Anė teturėjo vieną atsakymą. Gal ji ir buvo netikusi žmona bei meilužė, tačiau rūpintis savo dukra mokėjo.

— Kol kas nieko. Nenoriu jai gadinti kelionės. Mes pasakysime jai... ką turime pasakyti... kai grįš namo.

— Puiku.

— Puiku.

— Rytoj atsiųsiu ką nors paimti kelių mano daiktų... O kadilaką gražinsiu pirmadienį.

Daiktai. Štai prie ko galiausiai prieita po šitiek metų. Tai, kas buvo jų bendro gyvenimo dalis, — jo dantų šepetukas, jos plaukų suktukai, jo albumų kolekcija, jos papuošalai, — tapo tik daiktais, kuriais teks pasidalyti ir kurie bus sukrauti į atskirus lagaminus.

Bleikas pakėlė nuo stalo voka.

— Atplėšk.

— Kam? Kad matyčiau, koks tu dosnus dalindamas *mūsų* pinigus?

— Ane...

Ji numojo ranka.

— Man nesvarbu, kam kiek priklauso.

Jo veidas persikreipė.

— Ane, būk protinga.

Ji piktai dėbtelėjo į Bleiką ir metė:

— Tą patį sakė mano tėtis, sužinojęs, jog noriu tekėti už lieso, neturtingo dvidešimtmečio vaikinuko. *Būk protinga, Ane. Neskubėk. Tu dar jauna.* Bet dabar, Bleikai, aš nebejauna, tiesa?

— Prašau, Ane.

— Ko prašai — kad neapsunkinčiau tau gyvenimo?

— Pažiūrėk į dokumentus, Ane.

Ji priėjo arčiau ir pro ašaras pažvelgė į Bleiką.

— Yra tik vienas brangus dalykas, kurio man reikia, Bleikai. Anei gniaužė gerklę, buvo sunku kalbėti.

— Mano širdis. Aš noriu, kad ją grąžintum nesudaužytą. Ar atidavei ją man savo vertinguose dokumentuose?

Jis pradėjo vartyti akis.

— Reikėjo to iš tavęs tikėtis. Jei kas atsitiktų, ieškok manęs Suzanos namuose.

Bleikas išsiėmė tušinuką ir iš piniginės išsitraukė popierėlį, ant kurio užrašė telefono numerį.

— Štai, paimk.

Tačiau skiautė plevendama nusileido ant grindų.

Anė nejudėdama tįsojo didelėje dvigulėje lovoje ir klausėsi taip gerai pažįstamo savo kvėpavimo bei ritmiško širdies plakimo. Ji norėjo pakelti telefono ragelį ir paskambinti Terei, bet jau ir taip per daug išnaudojo draugę. Jiedvi kalbėdavosi valandų

valandas, lyg tai galėtų palengvinti Anės širdperšą, o atsisveikinusi ji pasijusdavo dar vienišesnė nei kada nors anksčiau.

Paskutinė savaitė prabėgo tarsi rūke — septynios nesibai giančios dienos nuo tada, kai jos vyras pareiškė mylintis kitą. Kiekviena bemiegė naktis ir tuščiai praleista diena, atrodė, atėmė dalelę Anės. Greitai ji taps tokia maža, kad niekas jos iš viso nebepastebės.

Kartais prabudusi Anė imdavo šaukti. Sapnuodavosi vis tie patys košmarai. Ji tamsiame kambaryje žiūri į veidrodį paauksuotais rėmais, bet nieko atspindyje nemato.

Numetusi patalus Anė išlipo iš lovos ir priėjo prie drabužių spintos. Truktelėjusi atidarė savo apatinių stalčių ir iškėlė didelę pilką dėžę. Prispaudusi šią prie krūtinės sunkiais žingsniais grįžo į lovą. Rankose laikė viso savo gyvenimo nuotraukų kolekciją — tai, kas jai buvo brangiausia ir ką buvo nufotografavusi bei išsaugojusi per daugybę metų. Lėtai apžiūrinėjo atvaizdus, grožėdamasi kiekvienu iš jų. Dėžės dugne rado smulktą bronzinį kompasą, kitados dovanotą tėvo. Ant kompasu nebuvo jokio įrašo, tačiau Anė iki šiol prisiminė tą dieną bei gimdytojo išstartus žodžius: *Žinau, dabar jautiesi sutrikusi, bet tai netruks amžinai, ir šis kompasas tau visada padės rasti kelią į namus... kuriuose aš visada tavęs lauksiu.*

Ji spaudė rankoje metalinį niekutį, galvodama, kada ir kodėl jį nusisegė.

Labai lėtai vėl užsikabinusi kompasą ant kaklo Anė grįžo atgal prie nuotraukų. Pirmiausia sklaidė nespaltotas, darytas „Kodak“ juosteles, ir tarytum persikėlė į vaikystę. Mažutės fotografijos aplankstytas kamučiais su viršuje įspausta data. Daugumoje kadrų Anė viena, keliuose su tėčiu. O viename atvaizde ji su mama.

Viename.

Prisiminė dieną, kai jas nufotografavo; abidvi su mama kepė kalėdinius sausainius. Miltų buvo visur: ant stalo, Anei ant veido, ant grindų. Grįžęs iš darbo tėtis juokėsi iš jų:

O Dieve, Sara, atrodo, sausainių užtektų visai armijai pavaišinti. O mūsų tik trys...

Nepraėjus nė keliems mėnesiams, jie liko dviese. Tylus geidintis vyras ir dar tylesnė jo mažoji mergaitė.

Anė pirštu patrynė lygų nuotraukos paviršių. Per tuos metus ji dažnai ilgėdavosi mamos — vidurinės mokyklos baigimo dieną, per savo vestuves, tada, kai gimė Natalija, bet dar niekada taip, kaip dabar. *Man tavęs reikia, mama*, tarė sau, visai kaip milijoną kartų prieš tai. *Man reikia, kad pasakytum, jog viskas bus gerai...*

Anė padėjo brangiąją fotografiją atgal į dėžutę ir paėmė kitą, spalvotą, kurioje pati laikė rankose mažulytį naujagimį rausvomis dėmelėmis išmuštu veideliu, suvyniotą į rausvą antklodę. Šalia buvo Bleikas, jaunas, gražus ir išdidus, globėjiškai ranka apkabinęs savo dukrytę. Paskui peržiūrėjo daugybę kitų nuotraukų, jose buvo užfiksuotas Natalijos gyvenimas: nuo kūdikystės iki vyresniųjų klasių vidurinėje mokykloje, nuo „Grahamo“ krekerių iki tų dienų, kai pradėjo dažytis blakstienas.

Šioje dėžutėje tilpo visas dukters gyvenimas. Čia buvo nesuskaičiuojama galybė atvaizdų, iš kurių šypsojosi mėlynakė šviesiaplaukė mergaitė, stovinti greta pliušinių gyvūnelių, dviračių, šeimos augintinių. Vėlesniuose kadruose Bleiko nematyti. Kaip Anė to anksčiau nepastebėjo?

Bet ji ieškojo ne Bleiko.

Ieškojo savęs. Tiesa smelkėsi, gręžė kiaurai ir skaudino, tačiau Anė neprarado vilties. Kur nors šioje dėžutėje, saugančioje brangius jos gyvenimo prisiminimus, turėjo rasti save, tad žiūrinėjo nuotrauką po nuotraukos, vieną po kitos atidėdama į šalį.

Jos atvaizdų beveik nebuvo. Kaip ir dauguma mamų, Anė visada stovėdavo už kadro. O jeigu ir fotografuodavosi, tai dažnai pati sau atrodydavo pavargusi, stora, plona ar bjauri ir... perplėšusi nuotrauką per pusę išmesdavo.

Dabar atrodo, kad jos ten niekada nebuvo. Lyg apskritai nebūtų egzistavusi.

Išgąsdinta tokios minties Anė pašoko iš lovos, ranka nustumdama fotografijas. Eidama pro stiklines duris išvydo susivėlusios, nelaimingos pusamžės moters, įsisupusios į savo vyro chalata, atvaizdą. Liūdna žiūrėti, kuo pamažu tapo. Dabar atrodė dar graudžiau nei anksčiau.

Kaip Bleikas drįso taip su ja pasielgti? Pasiimti dvidešimt Anės gyvenimo metų, o paskui išmesti ją kaip išaugtą megztnį.

Nužingsniavusi prie spintos puolė nuo brangių pakabų plėšti jo drabužius ir svaidyti į šiukšliadėžę. Paskui leidosi į sutuoktinio darbo kambarį, jo brangujį darbo kambarį. Ištraukusi stalo stalčius viską išpurtė.

Vieno stalčiaus gale aptiko daugybę neseniai išrašytų mokėjimo kvitų už gėles, viešbučių kambarius bei moteriškus apatinius.

Pyktis peraugo į įtūžį. Anė sumetė viską į didelę kartoninę dėžę — mokėjimo kvitus, sąskaitas, priminimus apie susitikimus, čekių knygelę. Ant dėžės didelėmis ryškiomis raidėmis užrašė Bleiko vardą ir biuro adresą. Smulkesnėmis raidėmis pridūrė: *Aš tai dariau dvidešimt metų. Dabar tavo eilė.*

Sunkiai kvėpuodama, bet jausdamasi geriau nei pastarosiomis dienomis, nužvelgė savo puikų tuščią namą.

Ką dabar daryti? Kur eiti? Ji palietė ant kaklo kabantį kompasą, ir staiga viskas tapo aišku.

Tikriausiai jau seniai buvo aišku.

Grįš ten, pas mergaitę, kurią matė tose širdžiai brangiose nespaltvotose nuotraukose... ten, kur ji buvo kur kas daugiau negu Bleiko žmona bei Natalijos motina.